

پیش‌بینی عزت نفس دانشجویان بر اساس سبک‌های دلبستگی و سبک‌های هویت

شهرزاد ناطقیان^۱، مهدی شاه نظری^۲

چکیده

پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی عزت نفس از طریق سبک‌های دلبستگی (ایمن، نایمن، اجتنابی و دوسوگرا) و سبک‌های هویت (اطلاعاتی، هنجاری، سردرگم و تعهد) دانشجویان انجام شد. روش پژوهش از نوع مطالعات توصیفی-مقطعی بود، به همین منظور ۱۲۰ نفر از دانشجویان کارشناسی ارشد دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی دانشگاه آزاد تهران مرکزی به روش نمونه‌گیری داوطلبانه انتخاب شدند و به سه پرسشنامه عزت نفس آیزنگ، سبک‌های دلبستگی کالینز-رید (۱۹۹۰) و سبک‌های هویت برزونسکی (۱۹۹۲) پاسخ دادند. نتایج به دست آمده از تحلیل رگرسیون چند متغیره همزمان و همبستگی پیرسون نشان داد که بین سبک دلبستگی ایمن با عزت نفس رابطه مثبت و بین سبک‌های دلبستگی نایمن اجتنابی و دوسوگرا و عزت نفس رابطه منفی وجود دارد، همچنین مشخص شد که سبک دلبستگی ایمن به طور مثبت، عزت نفس دانشجویان را پیش‌بینی می‌کند و سبک دلبستگی دوسوگرا هم به طور منفی عزت نفس دانشجویان را تبیین می‌کند. نتایج مطالعه حاضر همچنین مشخص ساخت که بین عزت نفس و سبک‌های هویت اطلاعات، هنجاری و تعهد رابطه مثبت و معنی‌دار و با سبک هویت سردرگم رابطه منفی وجود دارد همچنین مشخص شد که سبک‌های هویت هنجاری و اطلاعاتی و تعهد هویت در پیش‌بینی عزت نفس دانشجویان نقش دارند. مطالعات بیشتر با رفع محدودیتهای مطالعه حاضر می‌تواند نتایج روشنگرانه بیشتری به همراه داشته باشد.

کلید واژه‌ها: عزت نفس، سبک‌های هویت، سبک‌های دلبستگی

۱. گروه روان‌شناسی، واحد شهر قدس، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

۲. نویسنده مسئول: استادیار گروه روان‌شناسی، واحد شهر قدس، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

یکی از ویژگی های شخصیت بهنجار، برخورداری از عزت نفس^۱ است (اسمیت، فردریکسون، ۲۰۰۳)^۲. محققان عقیده دارند عزت نفس که از عوامل تعیین کننده رفتار در انسان به شمار می رود، در مراحل مختلف زندگی متاثر از چگونگی ارتباط او با دیگران است (اسمیت، فردریکسون، ۲۰۰۳). بنا بر تعریف اسمیت (۱۹۶۷، به نقل از شولتز^۳، ۱۳۸۹) عزت نفس به ارزشیابی فرد درباره خود و یا قضاوت شخص در مورد ارزش خود است. عزت نفس ارزیابی از خود در پرتو عقاید دیگران است، و بر اساس فرایندهای عاطفی بنا شده است. مطالعات متعددی که با اهداف متفاوت بر روی نمونه های مختلفی انجام شده است توانسته است رابطه بین عزت نفس با سبک های دلبستگی (هاشمی و همکاران ۱۳۹۴، ایزدی طامه، حسین زاده و عزت آقاجری ۱۳۹۲، سوزوک و تومادا^۴، ۲۰۱۵، هاستینگر و لوکین^۵ ۲۰۰۴) و سبک های هویت را برجسته نماید (تنهای رشوانلو و همکاران ۱۳۹۱، حسین زاده و سپاه منصور ۱۳۹۰، لوی کاکس و همکاران^۶ ۲۰۱۳، پالمن^۷ ۲۰۰۸، اریجیت و کرپل من^۸ ۲۰۰۹).

جان بالبی^۹ پژوهش های گسترده ای درباره مفهوم دلبستگی به عمل آورد، او دلبستگی را چنین توصیف کرده است: «ارتباط و پیوند روانی پایدار بین دو انسان» (اروزکان^{۱۰}، ۲۰۰۹). دلبستگی یک نظام رفتاری است که بولبی برای اولین بار آن را از کردار شناسی طبیعی گرفت و آن را به عنوان پیوند عاطفی بین کودک در حال رشد و مادر دانست که مسئولیت اساسی را در مراقبت وی برعهده دارد، طبق نظر بولبی دلبستگی زمانی به وجود می آید که رابطه گرم، صمیمانه و پایا بین کودک و مادر که برای هر دو رضایت بخش و مایه خوشی

1. self esteem

2. Smith & Fredrickson

3. Schultz

4. Suzuki & Tomoda

5. Hustinger & Luecken

6. Luyckx et all

7. Polman

8. Erygit & Kerpelman

9. John Baulbi

10. Erozkhan

است وجود داشته باشد (کرین^۱؛ ۱۳۹۴). سه سبک دلبستگی عمده وجود دارد: دلبستگی ایمن^۲، دلبستگی اجتنابی^۳ و دلبستگی دوسوگرا^۴ (بامیستر^۵، ۲۰۰۵، به نقل از رفیعی، حاتمی و فروغی ۱۳۹۰). اینسورث^۶ بر این باور بود که کودکان دارای الگوی سالم از رفتار دلبستگی (دلبستگی ایمن) از والد خود به عنوان پایگاهی امن برای کاویدن محیط استفاده می کنند، کودکان دلبسته ی ایمن اعتماد و اطمینان به خود اتکایی را یاد گرفته اند در سبک دلبستگی نایمن (دوسوگرا) والدین پاسخ دهنده نبوده و کودکان شدیداً نسبت به طرد حساس هستند ولی در مرحله ی دیدار با مادر پاسخ های دوسوگرایانه نسبت به او نشان می دهند (ماوسن^۷ و همکاران، ۱۳۸۸). کودکان با سبک دلبسته ی نایمن - اجتنابی نسبت به والدین خود بی اعتنا بوده و از استقبال او دوری می جویند و مادر بسیار طرد کننده بوده و کودکان نسبت به افراد نا آشنا کاملاً آرام هستند و این کودکان اغلب خصومت گر، عصبانی و پر خاشگر هستند آن ها رفتارهای ضد اجتماعی و احساسات منفی بیش تری داشته و ارتباطات ضعیف تری نسبت به همسالان خود دارند (پریور و گلاسر^۸، ۲۰۰۶، به نقل از آقاجانی، ۱۳۸۸). فرض بر این است که سبک های دلبستگی ناکارآمد باعث بوجود آمدن سبک های هویت ناکارآمد در افراد می شود و سبک های هویتی^۹ در یک فرایند تحولی در شخصیت فرد ماندگار می شوند و تاثیر خود را بر ابعاد گوناگون عملکرد شخصیت فرد می گذارند. یکی از حوزه هایی که می توان تاثیر سبک های دلبستگی را دید سبک های هویتی^{۱۰} افراد است (بدر^{۱۱}، آسیتلی^{۱۲}، ۲۰۱۱).

اریکسون (۱۹۶۸) احساس هویت را هماهنگی ادراک فرد از خویشتن با ادراک دیگران از او تعریف می کند و هویت یابی را مقابل بحران هویت یا «بی هویتی» پدیده ای

1. Criss

2. Secure attachment

3. avoidance

4. ambivalence

15. Baumister

6. Inorse

7. Mause et all

8. Prior & Glaser

9. identity skills

10. Identity Styles

11. Badar

12. Acitelli

روانی - اجتماعی می داند، که در دوره نوجوانی ظهور می یابد. هویت وسیله‌ای است که خود از طریق آن با جامعه ارتباط برقرار می کند، به طوری که نشان می دهد فرد در بستر فرهنگی، چه کسی است. برزونسکی (۲۰۰۳) برای پردازش مربوط به هویت سه سبک ارائه کرده است که عبارتند از: سبک اطلاعاتی^۱، سبک هنجاری^۲، سبک سردر گمی / اجتنابی^۳. او علاوه بر این سه سبک از تعهد هویت نیز نام می برد. افراد با سبک هویت اطلاعاتی آگاهانه و بطور فعال به جستجوی اطلاعات و ارزیابی آنها می پردازند و سپس اطلاعات مناسب خود را مورد استفاده قرار می دهند (برزونسکی ۲۰۰۵). آنها درباره سازه‌های مربوط به خویشتن شک می کنند و می خواهند آنها را آزمون کنند و هنگامیکه با بازخوردهای متفاوتی روبرو می شوند، می خواهند در ویژگی های خود تجدید نظر کنند (برزونسکی ۲۰۰۰). افرادی که از این سبک هویت استفاده می کنند، نسبت به دیگران از آمادگی بیشتری برای حل مسائل و مشکلات شخصی برخوردارند و از راهبردهای مقابله‌ای متمرکز بر مسئله استفاده می کنند. آنها دارای اهداف شغلی و تحصیلی روشن و مشخص هستند و در محیط تحصیلی از خودمختاری تحصیلی، عملکرد تحصیلی خود نظارتی، انتظار پیشرفت تحصیلی، درگیری آموزش و رشد روابط بین فردی بیشتری نسبت به همقطاران در دو سبک دیگر برخوردارند. آنها کمتر در جستجوی تأیید و تصدیق دیگران هستند و به قضاوت های خود اعتماد دارند و به طور مستقل قضاوت می کنند. ضمن اینکه تحمل و پذیرندگی بیشتری در برخورد با افراد، موقعیت های جدید و مهم در مقایسه با دو سبک دیگر نشان می دهند (برزونسکی ۲۰۰۰).

نتایج مطالعات زیادی مشخص ساخته اند که بین سبک دلبستگی ایمن و عزت نفس بالا ارتباط مثبت و معنی داری وجود دارد، همچنین مشخص شده که بین سبک های دلبستگی نایمن دو سو گرا و اجتنابی با عزت نفس بالا ارتباط منفی و معنی دار وجود دارد (هاشمی و همکاران ۱۳۹۴، ایزدی طامه و همکاران ۱۳۹۲، سوزوکی و تومادا ۲۰۱۵، هاستینگر و همکاران ۲۰۰۴، منجاک و ویتمن ۲۰۰۳). رابطه بین ابعاد هویت و عزت نفس از

^۱ . Informational Identity Style

^۲ . Normative Identity Style

^۳ . Diffuse/Avoidant Identity Style

پیچیدگیهای بیشتری برخوردار بوده است. لوی کاکس^۱ و همکاران (۲۰۱۳) به بررسی فرآیندهای هویت شخصی و عزت نفس در دبیرستان و دانشجویان پرداخت. نتایج نشان داده است که عملکرد عزت نفس بالا به عنوان منبعی برای مقابله با مسائل مربوط به هویت در فرد عمل می کند. بیشتر مطالعات ارتباط مثبتی بین هویت شکل گرفته و عزت نفس بالا را گزارش کرده اند (تنهای رشوانلو و همکاران ۱۳۹۱، حسین زاده و سپاه منصور ۱۳۹۰، لوی کاکس و همکاران ۲۰۱۳، پالمن و آلیک ۲۰۰۸) هر چند در مورد تمیز رابطه بین ابعاد هویت مختلف و بخصوص تعهد هویت و عزت نفس مطالعات خیلی روشنگرانه ایی صورت نگرفته است.

با توجه به اینکه مطالعات صورت گرفته در این حوزه به خصوص در ایران بسیار اندک است و مولفه عزت نفس برای دانشجویان در حال تحصیل از اهمیت وافرایی برخوردار است و همچنین متغیرهایی که در پیش بینی آن می توانند سهمی داشته باشند، مطالعه حاضر ضمن تبیین رابطه بین متغیرهای مطرح شده به بررسی سهم هر یک از متغیرهای سبکهای هویت (که به خصوص این مهم در مطالعات قبلی کمتر بدان پرداخته شده و این امر به ویژه در مورد مولفه تعهد هویت صادق است) و سبک های دلبستگی (به خصوص در حوزه ارتباط بین سبک دلبستگی اجتنابی و عزت نفس که نتایج یکسانی را در اختیار قرار نداده است) در پیش بینی عزت نفس دانشجویان دختر و رفع چالش های موجود در این مسیر پژوهشی می پردازد.

روش

مطالعه حاضر جزء مطالعات توصیفی با روش همبستگی و هدف پیش بینی بود. تمامی آزمودنیها در شرکت و یا عدم شرکت در مطالعه از آزادی کامل برخوردار بوده و تمامی آنها در جریان هدف مطالعه قرار گرفته بودند. جامعه آماری تحقیق شامل تمامی دانشجویان دختر مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز که در نیم سال تحصیلی دوم ۹۳-۹۴ در این دانشگاه مشغول به تحصیل بودند، می باشند. از جامعه مذکور و به شیوه

1. Luyckx

نمونه گیری داوطلبانه (فراخوان شرکت بعد از کسب مجوزهای لازم جهت اجرا از طریق روابط عمومی دانشگاه اعلام شد و داوطلبان شرکت برای پاسخگویی به پرسشنامه ها آنها را تکمیل کرده و مجدداً به قسمت روابط عمومی دانشگاه تحویل دادند) تعداد ۱۲۳ دانشجو به عنوان نمونه انتخاب شدند و تمامی اعضای نمونه هر سه پرسشنامه مورد نظر در مطالعه حاضر را تکمیل کردند که تعداد ۳ مورد از این پرسشنامه ها به دلیل وجود نقص در پاسخگویی به پرسشنامه ها کنار گذاشته شدند در نهایت تعداد ۱۲۰ مورد (هر مورد شامل ۳ پرسشنامه) از پرسشنامه های عودت داده شده دانشجویان مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. جهت بررسی متغیرهای پژوهش از پرسشنامه های عزت نفس آیزنگ، سبک های دلبستگی کالینز - رید (۱۹۹۰) و سبک های هویت برزونسکی (۱۹۹۰) استفاده شد.

پرسشنامه عزت نفس آیزنگ: آزمون عزت نفس آیزنگ یک پرسشنامه ۳۰ سوالی است که پاسخ سوالات به صورت (بلی)، (خیر) و (نمی دانم) می باشد که با توجه به جواب صحیح هر سوال بلی و خیر یک نمره تعلق می گیرد. و تمام پاسخ های (؟ : نمی دانم) ۰/۵ نمره می گیرد که نمره نهایی کسی که ۵ و از آن کمتر می آورد احساس حقارت و تا نمره ۲۱ احساس عزت نفس متوسط و نمرات ۲۸ تا ۳۰ دارای عزت نفس بالا می باشد. هرمزی نژاد (۱۳۸۰) روایی این پرسشنامه را برای دانشجویان دختر ۰/۷۴ و برای دانشجویان پسر ۰/۷۹ گزارش کرده است. ضریب پایای آن با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۸ و با استفاده از روش تصنیف ۰/۸۷ گزارش شده است.

پرسشنامه سبک های دلبستگی کالینز - رید: این مقیاس در سال ۱۹۹۰ به وسیله ی کالینز و رید تهیه شده است و در سال ۱۹۹۶ مورد بازنگری قرار گرفت. این مقیاس که چگونگی ارزیابی فرد از مهارت های ارتباطی و سبک صمیمانه ی وی را مورد بررسی قرار می دهد دارای ۱۸ عبارت است که پاسخ دهندگان در یگ مقیاس لیکرت ۵ درجه ای میزان موافقت یا مخالفت خود را بیان می کنند و دارای سه زیر مقیاس وابستگی، (که میزان اطمینان و تکیه کردن آزمودنی به دیگران را می سنجد) زیر مقیاس نزدیکی (که صمیمیت و نزدیکی عاطفی آزمودنی را با دیگران می سنجد) و زیر مقیاس اضطراب (میزان نگرانی فرد را از طرد شدن) مورد ارزیابی قرار می دهد و به هر یک از زیر مقیاس ها ۶ عبارت

اختصاص یافته است. ضریب پایایی باز آزمایشی این آزمون برای هر یک از زیر مقیاس نزدیکی؛ وابستگی؛ و اضطراب به ترتیب ۰,۶۸، ۰,۷۱، و ۰,۵۲ گزارش شده است و میزان آلفای کرونباخ بدست آمده در همه ی زیر مقیاس ها برابر یا بزرگتر از ۰,۹۰ به دست آمد (سلاجقه، ۱۳۸۶). زیر مقیاس اضطراب (A) با دلبستگی نایمن دوسوگرا مطابقت دارد، زیر مقیاس نزدیکی (C) با دلبستگی ایمن و زیر مقیاس وابستگی (D) هم با دلبستگی نایمن اجتنابی مطابق است (عارفی ۱۳۸۴).

سیاهه سبک های هویت برزونسکی تجدید نظر شده^۱ (ISI-6G): این پرسشنامه را نخستین بار برزونسکی (۱۹۸۹) به منظور ارزیابی سبک های هویت اطلاعاتی، هنجاری، پراکندگی / اجتنابی ساخته است. در این ابزار تعهد هویت نیز جداگانه اندازه گیری می شود. در سال ۱۹۹۸ وایت و همکاران علاوه بر هنجارسازی آزمون در میان گروهی از دانشجویان (۳۶۱ نفر)، درباره سؤال های نسخه اصلی به گونه ایی تجدید نظر کردند که افراد با سطح تحصیلات دوره ابتدایی نیز قادر به درک و پاسخگویی به آنها باشند این پرسشنامه یک مقیاس مداد-کاغذی است که ۴۰ سؤال دارد، ۱۱ سؤال آن مربوط به سبک اطلاعاتی (با ضریب آلفای ۰/۵۹)، ۹ سؤال در زمینه سبک هنجاری (با ضریب آلفای ۰/۶۴)، ۱۰ سؤال مربوط به سبک سردرگمی یا اجتنابی (با ضریب آلفای ۰/۷۸) و ۱۰ سؤال میزان تعهد را اندازه گیری می کند. پیوستار پاسخ ها بر اساس طیف کاملاً مخالف، تا حدودی مخالف، مطمئن نیستم، تا حدودی موافق و کاملاً موافق رتبه بندی شده است و به ترتیب نمره های یک، دو، سه، چهار و پنج به هر گزینه اختصاص یافته است. فقط سؤال های ستاره دار به صورت معکوس نمره گذاری می شوند. برزونسکی (۱۹۹۷) ضریب اعتبار سبک های اطلاعاتی، هنجاری، اجتنابی و تعهد هویت را به ترتیب ۰/۶۲، ۰/۶۸، ۰/۷۳ و ۰/۶۶ گزارش کرده است. غضنفری (۱۳۸۲) این آزمون را در ایران ترجمه کرده است، ضریب آلفای کرونباخ برای کل نمونه ایرانی برابر ۰/۶۸ است (فارسی نژاد، ۱۳۸۳). همچنین فارسی نژاد ضرایب آلفای کرونباخ ۰/۷۷، ۰/۶۰، ۰/۶۶ را برای سه سبک هویتی اطلاعاتی، هنجاری و اجتنابی گزارش کرده است.

^۱. Identify style inventory – 6g

نتایج

در این قسمت ابتدا شاخصهای آمار توصیفی مربوط به مشخصات آزمودنی هادر بخش توصیف داده ها ارائه شده است و بعد فرضیه های پژوهش با آزمون آماری ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیری مورد بررسی قرار گرفته اند. محاسبات آماری با استفاده از نرم افزار آماری SPSS ورژن ۲۳ انجام گرفته است.

در ابتدا داده های جمعیت شناختی مربوط به نمونه مورد بررسی ارایه می گردد.

جدول ۱. ویژگی های جمعیت شناختی گروه نمونه (N=120)

ویژگی	فراوانی	درصد
سن (سال)		
۲۵-۳۰	۵۹	۴۹,۰۲
۳۱-۳۵	۶۱	۵۰,۰۸
رشته تحصیلی		
مجموعه رشته های روان شناسی	۶۶	۵۵,۰
مجموعه رشته های علوم تربیتی	۵۴	۴۵,۰

جدول ۲. شاخص های توصیفی پرسشنامه عزت نفس، سبک های دلبستگی (ایمن، نایمن و دوسوگرا)

و سبک های هویت (اطلاعاتی، هنجاری، سردرگم و تعهد)

مقیاس	میانگین	انحراف استاندارد	حداقل	حداکثر
عزت نفس	۲۳,۳۵	۵,۹۲	۱۲	۳۴
سبک دلبستگی ایمن	۱۹,۹۲	۴,۹۱	۸	۳۸
سبک دلبستگی نایمن	۱۵,۲۵	۵,۱۴	۲	۳۰
سبک دلبستگی دوسوگرا	۱۵,۰۵	۴,۵۴	۴	۲۵
سبک هویت اطلاعاتی	۳۱,۲	۸,۴۸	۱۱	۴۵
سبک هویت هنجاری	۲۹,۲۳	۶,۳۹	۱۲	۴۴
سبک هویت سردرگم	۲۵,۷۰	۶,۷۳	۱۱	۴۳
سبک هویت تعهد	۲۸,۸۹	۷,۶۵	۱۱	۴۵

برای آزمون فرضیه اصلی این پژوهش بعد از ترسیم ماتریس همبستگی بین متغیرهای مورد بررسی از روش آماری رگرسیون چند متغیری سلسله مراتبی استفاده شده است. متغیر های سبک های دلبستگی (ایمن، نایمن و دوسوگرا) و سبک های هویت (اطلاعاتی، هنجاری، سردرگم و تعهد) به عنوان متغیر پیش بینی کننده و متغیر عزت نفس به عنوان متغیر ملاک وارد تحلیل شده اند. قبل از تحلیل رگرسیون مفروضه های مربوط به این تحلیل که شامل آزمون نرمال بودن داده ها، آزمون هم خطی بودن یا ضریب تحمل متغیرها استقلال داده ها (دوربین واتسون) اجرا خواهد شد (هومن ۱۳۸۰).

آزمون نرمال بودن داده ها

جدول ۳. چولگی و کشیدگی داده ها

کشیدگی	چولگی	مقیاس
-۱,۰۵	-۰,۰۲	عزت نفس
۱,۲۷	-۰,۰۹	سبک دلبستگی ایمن
-۰,۴۹	۰,۳۶	سبک دلبستگی نایمن
-۰,۷۹	۰,۴۰	دوسوگرا
-۰,۹۷	-۰,۲۵	سبک هویت اطلاعات
-۰,۴۲	۰,۱۳	سبک هویت هنجاری
-۰,۵۹	۰,۰۲	سبک هویت سردرگم
-۰,۴۸	۰,۰۹	سبک هویت تعهد

با توجه به جدول ۳-۴ چولگی و کشیدگی برای کلیه متغیرها بین (۲ و -۲) قرار دارد بنابراین می توان گفت که داده های این پژوهش می تواند نرمال باشد.

آزمون هم خطی بودن داده ها

جدول ۴. آزمون هم خطی متغیر های مستقل

آماره های همخطی (Collinearity statistics)		
VIF	مقدارهای اغماض	متغیر مستقل
۴,۱۹	۰,۲۳	سبک هویت اطلاعات
۱,۹۱	۰,۵۲	سبک هویت هنجاری
۱,۵۲	۰,۶۵	سبک هویت سردرگم
۲,۷۵	۰,۳۶	سبک هویت تعهد
۲,۰۷	۰,۴۸	ناایمن
۳,۷۴	۰,۲۶	دوسوگرا
۴,۱۵	۰,۲۴	ایمن

VIF با توجه به جدول ۴-۴ مقدارهای اغماض (مشخصه تحمل) کلیه متغیرهای مستقل کوچکتر از ۰,۰۰۰۱ است. ضمناً اندازه متغیرها کوچک است بنابراین بین متغیرهای مستقل ارتباط قوی وجود ندارد. (بریس و همکاران، ترجمه، علی آبادی و صمدی، ۱۳۸۸).

ماتریس همبستگی متغیرهای مستقل با متغیر وابسته

جدول شماره ۵. ماتریس همبستگی پیرسون عزت نفس و سبک های هویت و سبک های دلبستگی

مقیاس	ایمن	ناایمن اجتنابی	دوسوگرا	اطلاعات	هنجاری	سردرگم	تعهد
عزت نفس	**۰,۶۲	**۰,۴۰	**۰,۵۴	**۰,۸۰	**۰,۶۲	**۰,۴۴	**۰,۷۲

P≤0.01** P≤0.05*

با توجه به اطلاعات جدول همبستگی ۴-۵ مذکور با توجه به تعداد نمونه (۱۲۰ = تعداد) و ضرایب همبستگی بدست آمده بین خرده مقیاس های سبک دلبستگی ایمن (r=۰,۶۲) با عزت نفس رابطه مثبت و معنی دار و بین سبک ناایمن اجتنابی (r= -۰,۴۰)، دوسوگرا (r= -۰,۵۴) با عزت نفس رابطه منفی و معنی دار وجود دارد. و همچنین بین خرده مقیاس های سبک های هویت اطلاعاتی (r=۰,۸۰)، هنجاری (r=۰,۶۲) و تعهد (r=۰,۷۲) رابطه مثبت و معنی دار و بین سبک هویت سردرگم (r= -۰,۴۴) با عزت نفس رابطه منفی و معنی دار از لحاظ آماری وجود دارد.

در ادامه و با هدف پیش بینی متغیر عزت نفس بر اساس متغیرهای سبکهای هویت و

سبکهای دلبستگی از تحلیل رگرسیون استفاده شده است (جدول ۷ و ۸).

جدول ۷. خلاصه تحلیل رگرسیون برای پیش بینی عزت نفس برپایه سبک های هویت (اطلاعاتی،

هنجاری، سردرگم و تعهد)

شاخص	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	R	R ²	SE
مدل							
رگرسیون	۲۹۲۴,۸۶	۴	۷۳۱,۲۱	**۶۶,۹۲	۰,۸۳	۰,۷۰	۳,۳۰
باقی مانده	۱۲۵۶,۴۴	۱۱۵	۱۰,۹۲				
		$P \leq 0.05^*$					$P \leq 0.01^{**}$
شاخص متغیر	B	SEB	BETA	t			
ثابت	۱۷,۷۰	۲,۷۲		**۶,۵۱			
سبک هویت اطلاعاتی	۰,۳۲	۰,۰۶	۰,۴۶	**۵,۱۸			
سبک هویت هنجاری	۰,۱۶	۰,۰۶	۰,۱۴	*۲,۵۲			
سبک هویت سردرگم	-۰,۰۸	۰,۰۵	-۰,۱۰	-۱,۶۵			
سبک هویت تعهد	۰,۱۸	۰,۰۶	۰,۲۴	**۳,۰۴			

بر اساس نتایج F مشاهده شده (۶۶,۹۲) معنادار است $P < (0.01)$ و $R^2 = 0.70$ یعنی ۷۰ درصد. نسبت واریانس مشترک متغیرهای پیش بین سبک های هویت (اطلاعاتی، هنجاری، سردرگم و تعهد) در پیش بینی عزت نفس دانشجویان موثر است. لذا مدل رگرسیون خطی معنادار است. نتایج برآورد مدل در جدول ضرایب رگرسیون نشان می دهد که سبک های هویت اطلاعاتی ($t = 5.18$ و $\beta = 0.46$)، هنجاری ($t = 2.52$ و $\beta = 0.14$)، تعهد ($t = 3.04$ و $\beta = 0.4$) در پیش بینی متغیر ملاک عزت نفس معنی دار است. و این در حالی است که ضریب تاثیر سبک هویت سردرگم با توجه به آماره $t = 1.65$ در پیش بینی عزت نفس بی تاثیر بوده است. نسبت واریانس مشترک متغیرهای پیش بین سبک های هویت (اطلاعاتی، هنجاری، سردرگم و تعهد) در پیش بینی عزت نفس دانشجویان موثر است. لذا مدل رگرسیون خطی معنادار است. نتایج برآورد مدل در جدول ضرایب رگرسیون نشان می دهد که سبک های

هویت اطلاعاتی ($t=5,18$ و $\beta=0,46$)، هنجاری ($t=2,52$ و $\beta=0,14$)، تعهد ($t=3,04$) و $\beta=0,4$ در پیش بینی متغیر ملاک عزت نفس معنی دار است. و این درحالی است که ضریب تاثیر سبک هویت سردرگم با توجه به آماره $t=1,65$ در پیش بینی عزت نفس بی تاثیر بوده است.

جدول ۸. خلاصه تحلیل رگرسیون برای پیش بینی عزت نفس بر پایه سبک های دلبستگی (ایمن، نایمن، اجتنابی و دوسوگرا)

شاخص	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	R	R ²	SE
مدل							
رگرسیون	۲۰۱۶,۹۰	۳	۶۷۲,۳۰	۳۶,۰۳*	۰,۶۹	۰,۴۸	۳,۱۰
باقی مانده	۲۱۶۴,۳۹	۱۱۶					
					$P \leq 0.05^*$	$P \leq 0.01^{**}$	
شاخص	B	SEB	BETA	t			
متغیر ثابت	۵,۳۱	۲,۴۲		۲,۱۸*			
سبک دلبستگی ایمن	۰,۵۹	۰,۰۸	۰,۴۹	۶,۷۲***			
سبک دلبستگی نایمن	۰,۱۵	۰,۱۴	۰,۱۳	۱,۰۸			
اجتنابی							
سبک دلبستگی دوسوگرا	-۰,۵۷	۰,۱۷	-۰,۴۳	-۳,۳۳*			

بر اساس نتایج F مشاهده شده (۳۶,۰۳) معنادار است ($P < 0,01$) و $R^2 = 0.48$ یعنی ۴۸ درصد نسبت واریانس مشترک متغیرهای پیش بین سبک های دلبستگی (دوسوگرا، نایمن و ایمن) در پیش بینی عزت نفس دانشجویان موثر است. لذا مدل رگرسیون خطی معنادار است. نتایج برآورد مدل در جدول ضرایب رگرسیون نشان می دهد که ضرایب تاثیر سبک های دلبستگی ایمن با توجه به آماره t (۶,۷۲ و $\beta=0,49$) دوسوگرا (۳,۳۳- و $\beta=-0,43$) در پیش بینی متغیر ملاک عزت نفس معنی دار است. و این درحالی است که ضریب تاثیر، سبک دلبستگی نایمن اجتنابی با توجه به آماره t در پیش بینی عزت نفس بی تاثیر بوده است.

بحث

نتایج مطالعه حاضر نشان داد که بین سبک دلبستگی ایمن با عزت نفس رابطه مثبت و معنی دار و بین سبک های دلبستگی نایمن اجتنابی و دوسوگرا و عزت نفس رابطه منفی و

معنی دار وجود دارد، همچنین مشخص شد که سبک دلبستگی ایمن به طور مثبت و معنی داری عزت نفس دانشجویان را پیش بینی می کند و سبک دلبستگی دوسوگرا هم به طور منفی و معنی داری عزت نفس دانشجویان را تبیین می کند. نتایج مطالعه حاضر در مورد رابطه مثبت بین سبک دلبستگی ایمن و عزت نفس و رابطه منفی بین سبک دلبستگی دوسوگرا و عزت نفس با بیشتر تحقیقات این حوزه همسویی دارد (هاشمی و همکاران ۱۳۹۴، ایزدی طامه، حسین زاده و عزت آقاجری ۱۳۹۲، سوزوک و تومادا ۲۰۱۵، هاستینگر و همکاران ۲۰۰۴، منجاک و ویتمن ۲۰۰۳). البته در نتایج تحقیق حاضر و به خصوص رابطه بین سبک دلبستگی اجتنابی و عزت نفس عدم مشابهت هایی هم بین نتایج تحقیق حاضر و سایر تحقیقات وجود دارد. به طور مثال احدی (۱۳۸۸) به رابطه مثبت بین عزت نفس و سبک دلبستگی اجتنابی رسید. چنین رابطه و نتیجه ایی در مطالعه ایزدی طامه، حسین زاده و عزت آقاجری (۱۳۹۲) هم بدست آمد. افراد دلبسته ایمن الگوهای درونی مثبتی از خود دارند در حالی که الگوهای عملی درونی افراد دارای سبک دلبستگی دوسوگرا منفی است (بارتولومئو و هورویتز^۱ ۱۹۹۱) بنابراین داشتن الگو و تصویر انتزاعی مثبت از خود این امکان را به افراد دارای سبک دلبستگی ایمن می دهد که در مقایسه با افراد دارای سبک دلبسته نایمن از عزت نفس بیشتر و بالاتری بر خوردار باشند. همچنین با توجه به این نکته که یکی از منابع مهم عزت نفس ارتباط نزدیک با دیگران است (ایزدی طامه، حسین زاده و عزت آقاجری ۱۳۹۲) و همچنین ذکر این نکته که اعتماد به خود و دیگران دو ویژگی مهم افراد دارای سبک دلبستگی ایمن محسوب می شود (ایزدی طامه، حسین زاده و عزت آقاجری ۱۳۹۲) اعتماد به خود باعث می شود که افراد دارای سبک دلبستگی ایمن در ایجاد و حفظ ارتباطات نزدیک و صمیمی با دیگران با مهارت و آرامش بیشتری تعامل کنند. در مورد عدم همسویی برخی از یافته ها در حوزه رابطه بین سبک دلبستگی نایمن اجتنابی و عزت نفس باید به این نکته اشاره کرد که مطالعه حاضر بر روی دانشجویان و فقط دانشجویان دختر هم انجام گرفته است و این دو مورد از شاخصه های مطالعه حاضر است و تا حد زیادی می تواند در نتایج یافته های تحقیق تفاوت ایجاد کند. همچنین اشاره به این

^۱. Bartholomew K, Horowitz

نکته ضروری است که استفاده از ابزار سنجش عزت نفس در مطالعات مختلف متفاوت بوده است و این مورد می تواند در نتایج متفاوت بدست آمده تا حد زیادی دخیل باشد (به طور مثال در مطالعه ایزدی طامه، حسین زاده و عزت آقاجری ۱۳۹۲ و احدی ۱۳۸۸ برای سنجش عزت نفس از پرسشنامه عزت نفس رزنبرگ استفاده شده است). مورد دیگری که می توان بدان اشاره کرد این است که عزت نفس افراد در زمان ها و مکان های متفاوت و با توجه به اتفاقاتی که در محیط افراد رخ می دهد می تواند متغییر باشد. نتایج مطالعه حاضر همچنین مشخص ساخت که بین عزت نفس و سبک های هویت اطلاعات، هنجاری و تعهد رابطه مثبت و معنی و دار و با سبک هویت سردرگم رابطه منفی و معنی دار وجود دارد همچنین مشخص شد که سبک های هویت هنجاری و اطلاعاتی و تعهد هویت در پیش بینی عزت نفس دانشجویان نقش دارند. نتایج مطالعه حاضر در مورد رابطه مثبت بین عزت نفس و سبک هویت هنجاری و اطلاعات و رابطه منفی بین عزت نفس و سبک هویت سردرگم با بیشتر یافته های این حوزه همسویی دارد (تنهای رشوانلو و همکاران ۱۳۹۱، حسین زاده و سپاه منصور ۱۳۹۰، لوی کاکس و همکاران ۲۰۱۳، پالمن و آلیک ۲۰۰۸، اریجیت و کرپل من ۲۰۰۹). افراد با سبک هویت اطلاعاتی و هنجاری برداشت مثبت و روشنی از خود دارند، در حالیکه افراد با سبک هویت سردرگم برداشت منفی و مبهمی از خود دارند (اریجیت و کرپل من ۲۰۰۹). افراد با سبک هویت اطلاعاتی مرتبط با خود را فعالانه جستجو می کنند، ساخت های خود را مورد آزمون قرار می دهند، و در هنگام مواجه شدن با بازخوردهای ناهماهنگ به تغییر جنبه هایی از هویت خود علاقه مند می شوند (برزونسکی ۱۹۹۷)، بنابراین در این راستا با جستجوهایی که در نهایت باعث شکل گیری هویت باثباتی در آنها می شود عزت نفس خود را ترقی می دهند. افراد با سبک هویت هنجاری همواره سعی دارند که با تجارب و انتظارات افراد مهم زندگیشان همنوایی کنند و آنها از طریق ساختارهای قبلی مربوط به خود، پاسخ های قالبی و تحریف های شناختی از خود در مقابل تهدیدات بالقوه بیرونی محافظت نمایند (برزونسکی و کاک^۱ ۲۰۰۵) و از این طریق عزت نفس خود را در سطح بالایی باقی نگه دارند. افراد با سبک

¹. Kuk

هویت سردرگم به دلیل فقدان هدف های روشن و مدیریت موثر در زندگی دست آورد با ثباتی ندارند که به آن افتخار کنند و در نتیجه خود پنداره مغشوشی را پرورش می دهند که فاقد ارزشمندی است، این مساله باعث می شود که افراد دارای این سبک شکست های مکرر را تجربه نمایند و این خود در کاهش عزت نفس نقش به سزایی دارد. در مطالعات قبلی کمتر به رابطه بین تعهد هویت و عزت نفس پرداخته شده است. نتایج تحقیق حاضر با یافته های محدودی که در این حوزه وجود دارد همسو است (به طور مثال حجازی و نگهبان سلامی ۱۳۸۸). تعهد هویت عبارتست از دسترسی به یک چهارچوب ارتجاعی جهت دار و هدفمند از ارزشها و باورها که رفتار و بازخوردهای آن را در درون یک چهارچوب بازبینی، ارزیابی و تنظیم می شوند. این چهارچوب ارتجاعی ممکن است به صورت خود ابداعی یا تجویز شده از سوی دیگران ایجاد شود (برزونسکی، ۲۰۰۳ و ۲۰۰۵). طبق نظر برزونسکی (۲۰۰۳) افرادی که تعهد کمی دارند، یعنی فاقد یک دیدگاه ثابت و واضح درباره خودشان و دنیایی که در آن زندگی می کنند هستند، ممکن است اجتماع را به صورت یک مجموعه آشفته یا هرج و مرج، غیرقابل پیش بینی و مدیریت ناپذیر بدانند، یعنی از سلامت اجتماعی پایینی برخوردار می باشند. برزونسکی (۲۰۰۵) در کنار بررسی مکانیزم های پویایی شکل گیری هویت، روی عامل اساسی (تعهد) یا ساختار هویت نیز تأکید می کند. افرادی که دارای سبکهای پردازش اطلاعاتی و هنجاری هستند نسبت به کسانی که از سبک مغشوش (اجتنابی) استفاده می کنند از تعهد بالاتری برخوردارند. همین مطلب می تواند تا حد زیادی تبیین کننده ارتباط مثبت بین تعهد هویت و عزت نفس بالا باشد. مطالعه حاضر مثل بیشتر کارهای تحقیق در این حوزه از محدودیتهایی برخوردار بود. مطالعه حاضر فقط در جامعه دانشجویان انجام پذیرفته است، مورد دیگر اینکه ابزار به کار رفته جهت ارزیابی متغیرهای مورد بررسی جز پرسشنامه های مدادی-کاغذی خود گزارش دهی بودند، همچنین در مطالعه حاضر امکان انتخاب نمونه به صورت تصادفی وجود نداشت، این موارد می تواند تعمیم یافته های مطالعه حاضر را با مشکل مواجه کند. مطالعاتی دیگر در این راستا و با رفع این محدودیتها می تواند نتایج دقیق تر و پذیرفته تری از لحاظ علمی به بار بیاورد.

منابع:

- آقاجانی، محمد حسن (۱۳۸۷). *هنجاریابی مقدماتی پرسش نامه سبک های هویت برای دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه های دولتی شهر تهران*، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تربیت معلم.
- ایزدی طامه، احمد. حسین زاده، مینا و آقاجری، عزت (۱۳۹۲). *رابطه سبک های دلبستگی با عزت نفس و امید در دانشجویان پرستاری*. فصلنامه دانشگاه علوم پزشکی زابل، ۶، ۱، ۱۷-۲۵.
- تنهای رشوانلو، فرهاد. کرامتی، راضیه و سعادت شامیر، ابوطالب (۱۳۹۱). *خوشبینی و عزت نفس در نوجوانان دختر: نقش سبکهای هویت*. فصلنامه روانشناسی کاربردی، ۲، ۷۳-۹۰، ۲۲.
- حسین زاده، علی اصغر و سپاه منصور، مژگان (۱۳۹۰). *رابطه حمایت اجتماعی و عزت نفس با سبک های هویت دانشجویان*. پژوهش های روان شناسی اجتماعی، ۱، ۱، ۷۴-۸۸.
- رفیعی، سحر. حاتمی، ابوالفضل و فروغی، علی اکبر (۱۳۹۰). *رابطه ی بین طرحواره های ناسازگارانه ی اولیه و سبک دلبستگی در زنان دارای خیانت زناشویی*، فصلنامه ی علمی - پژوهشی جامعه شناسی زنان، ۲، ۱، ۲۹-۲۱.
- شولتز، دوان (۱۹۹۸). *نظریه های شخصیت*. ترجمه ی یوسف کریمی، فرهاد جمهری، سیامک نقشبندی، بهزاد گودرزی، هادی بحیرایی، محمدرضا نیکخو (۱۳۸۹). تهران: نشر ارسباران.
- غضنفری، احمد (۱۳۸۲). *بررسی تأثیرات هویت و راهبردهای مقابله ای بر سلامت روانی دانش آموزان دبیرستانی و پیش دانشگاهی شهر اصفهان*، رساله دکتری، تهران، دانشگاه علامه طباطبایی.
- فارسی نژاد، معصومه (۱۳۸۳). *بررسی رابطه سبک های هویت با سلامت اجتماعی و خودکارآمدی تحصیلی در دانش آموزان دختر و پسر پایه ۲ شهرستان تهران*. پایان نامه کارشناسی ارشد روان شناسی عمومی دانشگاه تهران.

کرین، ویلیام (۱۹۳۴). ترجمه ی خوئی نژاد، غلامرضا و رجایی، علیرضا (۱۳۸۹). نظریه های رشد (مفاهیم و کاربردها). تهران، انتشارات رشد.

ماوسن، پاول هنری. کیگان، جروم. هوستون، آلنا کارول و کانجر، جان جین وی (۲۰۰۴). ترجمه ی یاسایی، مهشید (۱۳۸۸). رشد و شخصیت کودک، تهران، نشر ماد.

هاشمی، تورج. احم دببگی، نسرین. پرواز، سهیلا و کریمی شهابی، رقیه (۱۳۹۴). نقش سبک دلبستگی در اضطراب اجتماعی با توجه به اثرات میانجی عزت نفس. مجله دست آوردهای روان شناختی، ۴، ۶۶، ۱-۴۷.

هرمزی نژاد، معصومه (۱۳۸۰). رابطه ساده و چندگانه عزت نفس، اضطراب اجتماعی و کمال گرایی با ابراز وجود در دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه اهواز.

- Arefi M, Navabi nejad SH, Sanayi B. The relationship between attachment styles and quality of friendship in high school students in Kermanshah. *Counseling Research & Developments*. 2006; 5(18).
- Badr, H. & Acitelli, L. K. (2011). Attachment Insecurity and Perceptions of Housework: Associations with Marital Well-Being, *Journal of Family Psychology*, 22(2), 313-319.
- Berzonsky, M. D. (1997). Identity development, control theory, and self-regulation: An individual differences perspective. *Journal of Adolescent Research*, 12, 347-353.
- Berzonsky, M.D. (2003). *Identity style and well- Being: Does commitment Matter?* Department of psychology, State university of New York at Cortland. Vol. (3), I (2), 131-142.
- Berzonsky, M, D. (1989). Identity style conceptualization and measurement. *Journal of Adolescent Research*, 4, 268-282.
- Berzonsky, M.D. (2005). *Interrelationships Among identity process content, and structure: Across – cultural investigation*. State university of New York at Cortland.
- Berzonsky, M. D. (1990). Self-construction over the lifespan: A process perspective on identity formation. *Advances in Personal Construct Psychology*, 1, 155-186.
- Berzonsky, M. D & Kuk, L. S. (2000). Identity status, identity processing style, and the transition to university. *Journal of Adolescent Research*, 15, 81-98.
- Erikson, E, H (1968). *Identity: Youth and crisis*. New York: Norton.
- Erozkan, A, (2009). "The relationship between attachment style and social anxiety: an investigation with Turkish university student", *social behavior and personality*, v37 (6), p 835-844.
- Eryigit, S. Kerpelman, J. (2009). Using the Identity Processing Style Q-Sort to examine

- Identity Style of Turkish young adults, *Journal of Adolescence*, 32, 1137-1158.
- Huntsinger ET, Luecken LJ (2004). Attachment relationships and health behavior: The mediational role of self-esteem. *Psychology & Health* 19, 4, 515-26.
- Luyckx a, Koen, Klimstra a, Theo; Duriez a, Bart; Van Petegem b, Stijn; Beyers b, Wim Teppers a, Eveline; Goossens a Luc (2013). Personal identity processes and self-esteem: Temporal sequences in high school and college students. *Journal of Research in Personality*. 47, 159-170.
- Polman. H. (2008). Hot-Headed or cold-blooded? Towards a clear distinction between reactive and proactive aggression in youth. *Netherlands: Prins Partners Ipskamp*.
- Smith EE, Fredrickson B, Loftus G, Nolen-Hoeksema S. Atkinson and Hilgard's introduction to psychology. 14th Ed. *New York: Wadsworth*; 2003.
- Suzuki H, Tomoda A. (2015). Roles of attachment and self-esteem: impact of early life stress on depressive symptoms among Japanese institutionalized children. *BMC Psychiatry*. 10.1186/s12888-015-0385.
- Arefi M, Navabi nejad SH, Sanayi B. The relationship between attachment styles and quality of friendship in high school students in Kermanshah. *Counseling Research & Developments*. 2006; 5(18).
- Badr, H. & Acitelli, L. K. (2011). Attachment Insecurity and Perceptions of Housework: Associations with Marital Well-Being, *Journal of Family Psychology*, 22(2), 313-319.
- Berzonsky, M. D. (1997). Identity development, control theory, and self-regulation: An individual differences perspective. *Journal of Adolescent Research*, 12, 347-353.
- Berzonsky, M.D. (2003). *Identity style and well-Being: Does commitment Matter?* Department of psychology, State university of New York at Cortland. Vol. (3), I (2), 131-142.
- Berzonsky, M. D. (1989). Identity style conceptualization and measurement. *Journal of Adolescent Research*, 4, 268-282.
- Berzonsky, M.D. (2005). *Interrelationships Among identity process content, and structure: Across – cultural investigation*. State university of New York at Cortland.
- Berzonsky, M. D. (1990). Self-construction over the lifespan: A process perspective on identity formation. *Advances in Personal Construct Psychology*, 1, 155-186.
- Berzonsky, M. D & Kuk, L. S. (2000). Identity status, identity processing style, and the transition to university. *Journal of Adolescent Research*, 15, 81-98.
- Erikson, E, H (1968). *Identity: Youth and crisis*. New York: Norton.
- Erozkan, A, (2009). "The relationship between attachment style and social anxiety: an investigation with Turkish university student", *social behavior and personality*, v37 (6), .p 835-844.
- Eryigit, S. Kerpelman, J. (2009). Using the Identity Processing Style Q-Sort to examine Identity Style of Turkish young adults, *Journal of Adolescence*, 32, 1137-1158.

The Prediction students ' self-esteem based on attachment style and identity styles

Shahrzad Nateghyan¹, Mahdi Shahnazari²

Abstract

This study aimed to predict self-esteem through attachment styles (secure, avoidant, and ambivalent) and identity styles (information, normative, confused and commitment) students was conducted. Methods This cross-sectional study , 120 students in the Master Faculty of Psychology and Educational Sciences of Tehran's Azad University to sampling were recruited and then the entire sample to self-esteem questionnaire of Eysenck , Kalynz- Reed styles attachment (1990) and styles identity(1992) . The results of multivariate regression analysis and Pearson correlation also indicated that secure attachment with dignity Role

¹. Depatment of Psychology, Shahr-e-Qods Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

². Corresponding Author, Depatment of Psychology, Shahr-e-Qods Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

significant positive relationship between insecure attachment styles insecure and self-esteem and there is a significant negative relationship, as well as specific secure attachment was positively and significantly predict students ' self-esteem and ambivalent attachment style is both significant and negative self-esteem in students' works. This study also showed that between self-esteem and identity styles of information, normative commitment and significant positive correlation was negative and significant relationship with the style of confused identity is also clear that the normative identity style and identity intelligence and commitment in anticipation of the self-esteem of the students involved. Further studies to overcome the limitations of the study results can be enlightening to have more.

Keywords: self-esteem, identity styles, styles of attachment